

نگاهی به حوزه خوزستان در انتخابات دوره شانزدهم مجلس

فاطمه هاشمی

انتخابات مجلس بعنوان یکی از حقوق مسلم ملت برای مشارکت در سرنوشت خود در دوره محمدرضا شاه پهلوی با مسئله نفت پیوند عمیقی خورده بود. این ارتباط تنگاتنگ در دوره شانزدهم مجلس بخوبی نمایان شد. این دوره از انتخابات به خاطر حساسیت قرارداد نفت ایران با شرکت نفت انگلیسی تأثیر انکارناپذیری بر روند جریان تاریخ ایران بجای نهاد و به اعتقاد بسیاری از مورخان تقلبات صورت گرفته در انتخابات عامل شتابزا در ظهور نهضت ملی نفت بود. در طول یک صد سال گذشته نفت برای ایرانیان از جنبه سیاسی، اقتصادی و حتی اجتماعی دارای اهمیت بوده است. اداره نفت ایران از سال ۱۲۷۸ خ. - همزمان با کشف نفت برای نخستین بار در مسجد سلیمان - بدست سرمایه‌داران انگلیسی افتاد و ویلیام ناکس دارسی بعنوان اولین کاشف بهره‌برداری از آن آغاز نمود در سال ۱۳۱۲ قرارداد بمدت شصت سال دیگر تمدید شد. اما در دهه ۱۳۲۰ یعنی بعد از سقوط رضاشاه به علت رشد آگاهی ملت ایران و نیاز مبرم به درآمدهای آن زمزمه تزییع حقوق مردم ایران از سوی شرکت نفت انگلیس و ایران بر سر زبان‌ها افتاد. با توجه به فضایی که در کشور بوجود آمده بود در ۲۹ مهر ۱۳۲۶ مجلس لایحه‌ای را تصویب کرد که دولت را مکلف می‌کرد به اقداماتی جهت استیفای حقوق ملت ایران در زمینه ثروت‌های ملی خود دست بزند. بدلیل توسعه صنعت نفت و اهمیت آن برای کشور تولیدکننده و مصرف‌کننده، تجدیدنظر در قرارداد نفت الزامی بنظر می‌رسید. استیفای حقوق ملت از اواخر دولت دوم قوام، مورد توجه دولتمردان ایران قرار گرفت اما جز استخدام چند کارشناس و مشاور آمریکایی و فرانسوی گام دیگری در این راه برنداشتند.

مهندس احمد رضوی (نماینده کرمان) در مجلس پانزدهم از دولت هژیر و مساعد درباره قانون ۲۹ مهر و امتیاز نفت سئوال‌هایی کرد که هر دو دولت در برابر او سکوت کردند. در جریان برنامه نمایندگان در مورد

نفت عباس اسکندری در سی‌ام دی ماه ۱۳۲۷ در ضمن نطق خود در مورد نفت دولت ساعد را استیضاح کرد و از تقی‌زاده، وزیر دارایی، که قرارداد ۱۳۱۲ را امضا کرده بود انتقاد کرد. تقی‌زاده در جواب اسکندری، اوضاع خفقان‌آور ۱۳۱۲ و شخصیت مستبد رضاشاه را تشریح کرد و خود را آلت فعل خواند. مجلس به استیضاح اسکندری رأی سکوت داد، اما مصدق در نامه‌ای به حسین مکی، نماینده مجلس، درخواست کرد نمایندگان اقلیت به دولت رأی منفی بدهند و مخالفت خود را با ساعد و نحوه استیفای حقوق ایران اعلام کنند.^۱ پس از تیراندازی به سوی شاه در ۱۵ بهمن ۱۳۲۷ فضای خفقان‌آوری بر کشور حاکم شد. در این زمان نویل گس (N.A.Gass) نماینده شرکت نفت که منتظر فرصت برای تثبیت موقعیت شرکت مزبور در منابع نفتی ایران بود برای مذاکره درباره قرارداد الحاقی وارد تهران شد که بعد از چندین دوره مذاکره بی‌نتیجه سرانجام در ۲۶ تیرماه ۱۳۲۸ عباس‌قلی گلشایبان، وزیر دارایی، قرارداد الحاقی را با گس، نماینده شرکت، امضا کرد. این قرارداد که به قرارداد الحاقی گس-گلشایبان معروف شد شامل یازده ماده بود که تا حد ناچیزی درآمد ایران را افزایش می‌داد اما همچنان با آنچه موردنظر برخی کارشناسان بود فاصله زیادی داشت.^۲

این طرح و لایحه باید قبل از پایان یافتن مجلس پانزدهم به تصویب مجلس می‌رسید. از این رو ساعد در ۲۸ تیرماه قرارداد الحاقی را به مجلس برد. دولت همچنان امیدوار بود که بتواند پیش از پایان یافتن مجلس پانزدهم، لایحه الحاقی را به تصویب مجلس برساند از این رو تلاش کرد با اعمال فشار بر مجلس به خواسته‌اش برسد. در اول مرداد دکتر مصدق در نامه‌ای به حسین مکی یک بار دیگر از او و نمایندگان وطن‌پرست تقاضا کرد با قرارداد دوران دیکتاتوری موافقت نکنند. دفع‌الوقت مهم‌ترین ابزاری بود که اقلیت از آن بهره برد. در پی حمایت افکار عمومی از اقلیت مجلس، مکی سخنرانی‌های طولانی خود علیه قرارداد ۱۳۱۲ و بی‌اعتبار بودن آن و ضررهایی که ایران از شرکت نفت متحمل شده بود را آغاز کرد او تا پایان دوره مجلس با تمام توان این سیاست را دنبال کرد.

دولت ساعد موفق نشد لایحه قرارداد الحاقی را به تصویب مجلس پانزدهم برساند، بنابراین منتظر ماند تا در مجلس شانزدهم به هدف موردنظر خود برسد. برنامه اصلی دولت و دربار نظارت شدید بر انتخابات مجلس شانزدهم بمنظور انتخاب نمایندگان طرفدار و وابسته به خودشان بود. دربار و حامیان سیاست انگلستان و شرکت نفت ایران و انگلیس خواهان انتخاب نمایندگان گوش به فرمانی بودند تا به آسانی بتوانند لوابیح، به ویژه لایحه قرارداد الحاقی را به تصویب مجلس برسانند. دکتر منوچهر اقبال کفیل و وزارت کشور، هژیر، وزیر دربار و ساعد، نخست‌وزیر، به‌مراه رزم‌آرا، رئیس ستاد ارتش، نظارت شدیدی بر انتخابات اعمال می‌کردند تا از انتخاب عناصر مخالف سیاستهای خود جلوگیری کنند.

علاوه بر قرارداد الحاقی موضوع دیگر مدنظر دربار، اصلاح قانون اساسی بود بمنظور افزایش اختیارات شاه

۱. مکی، حسین، *نفت و نطق مکی*، چاپ دوم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۷، صص ۱۰۹-۱۰۴.

۲. همان، ص ۲۰۳.

که «مجلس مؤسسان» در دویست و هشتاد و یکمین جلسه آن را با رأی ۱۳۲۸ نفر در پیوسته و دوم مردادماه، محمدصادق طباطبایی که فردی قابل اعتماد بشمار می‌رفت را به ریاست هیئت نظارت بر انتخابات مجلس شانزدهم شورا و دوره اول مجلس سنا منصوب کرد. هدف از این انتصاب بهره‌گیری از سوابق نسبتاً درخشان طباطبایی به عنوان یک فرد مشروطه‌خواه و طرفدار دموکراسی، برای اعتبار بخشیدن به صحت انتخابات مجلس شانزدهم بود.

در اوایل شهریور انتخابات در شهرستان‌ها شروع شد، شواهد حکایت از آن داشت که انتخابات بگونه‌ای پیش می‌رفت که همه به نتایج آن بدبین بودند. دربار، ارتش و مالکان منتفد بر انتخابات نظارت شدیدی داشتند. این اقدام موجب اعتراض‌های بسیاری از سوی ملیون، آزادیخواهان و دیگر نیروهای سیاسی گردید. دکتر فاطمی از فعالان سیاسی و روزنامه‌نگاران سرشناس آن زمان در سر مقاله‌های باختر امروز، انتخابات را فجیع‌تر از دوره پانزدهم قمداد می‌کرد.^۱ در ادامه اعتراض‌ها گروهی از مردم شهرستان‌ها غافل از اینکه عامل اصلی این عمل شاه است به تهران آمدند تا اعتراض خود را به گوش او برسانند، مطبوعات طرفدار دربار، دخالت شاه را انکار کرده و آن را به جسارت مأموران نظامی نسبت داده که درصد سلب آزادی از مردم بودند.^۲ انتخابات سراسر کشور و از جمله سیستان نشان داد که همچنان گروه‌های پرنفوذ و بویژه زمینداران از عوامل اصلی مؤثر بر سرنوشت آرا بودند.

در سیستان که از مرکز دور و به لحاظ اقتصادی و رفاهی نسبت به سایر نقاط محروم‌تر بود وضع انتخابات بسیار بحرانی و نامطلوب بود. در شهر زابل مردم با هزاران امید به پای صندوق‌های رأی آمدند ولی قضیه بگونه دیگری رقم خورد و دولتیان بجای آنان نماینده موردنظر خود را روانه مجلس کردند. مردم زابل در تلگراف‌هایی که به مجلس ارسال داشتند به رویه خلاف قانون و تقلبات صورت گرفته در آن اعتراض داشتند. در این حوزه انتخابی امیرحسین خزیمه علم که خود از زمینداران و چهره‌های پرنفوذ بیرجند بود به نمایندگی انتخاب شد. خاندان شوکت‌الملک علم بر قانات و قسمت‌هایی از سیستان فرمانروایی می‌کردند و همواره در امور طوایف بلوچ مداخله می‌کردند.^۳ خزیمه علم در رشته مهندسی کشاورزی تحصیلات خود را در انگلستان پایان رساند و بعد از اخذ مدرک به ایران بازگشت و مدتی مدیرکل و سپس معاون وزیر کشاورزی شد. علم مردی ثروتمند و در عین حال پول‌پرست بود اما علیرغم ثروت زیادش هیچ اقدامی برای رفاه منطقه محروم و رعایایی که از دسترنج‌شان ثروت‌اندوزی کرد، برنداشت. سر در آوردن وی از صندوق‌ها با اعتراض گسترده اهالی روبه رو گردید.

طبق اسناد موجود در مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی^۴ اهالی زابل به اقدامات و رفتار مأمورین اعتراض داشتند که می‌توان آن را در چند مورد خلاصه نمود. یکم: طبق قانون می‌بایست وزارت کشور

۱. باختر امروز، ش ۴۵ (۲۸ شهریور ۱۳۲۸) ص ۱ و شماره‌های بعد.

۲. برای اطلاع بیشتر ر.ک. اطلاعات، ش ۷۰۵۴ (۲۱ مهر ۱۳۸۲) ص ۳.

۳. محمدعلی منصف، امیرشوکت‌الملک علم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۴.

۴. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، اسناد مجلس سنا دوره اول سنا، کارتن ۱۷۷۵، جزوه‌دان ۱۵، پوشه ش ۵.

هیئت نظارت بر انتخابات را از بین طبقات ششگانه و طوایف انتخاب می‌کرد که در سیستان خلاف این صورت گرفت و خود بومیان در هیئت نظارت حضور نداشتند برای نمونه رجبعلی ناصری روغن فروش اهل فردوس به نمایندگی از زارعین زابل عضو هیئت نظارت بر انتخابات بود. دوم: ثبت نام غیر قانونی خزیمه علم در انتخابات، طبق قانون نامزد و کالت می‌بایست از کلیه مقامات دولتی استعفا دهد در حالی که علم با وجود حضور در معاونت وزارت کشاورزی کاندید نمایندگی شده بود. سوم: حضوریکی از اعضای خاندان علم بعنوان کاندید و انتخاب یک بیرجندی بعنوان رئیس هیئت نظارت بر انتخابات باعث ایجاد شبهه و سوء جریان در امر انتخابات شد. چهارم: عدم پاسخگویی مسئولان امر به اعتراضات مردم، فرماندار و بازرس به بهانه بیماری از هرگونه پاسخگویی به مردم خودداری می‌کردند. پنجم: هنگامی که مردم زابل از اعتراضات خود نتیجه نگرفتند تقاضا کردند که کرسی نمایندگی سیستان خالی بماند چون آن‌ها حاضر به پذیرفتن یک فرد غیر بومی نبودند. شاید صدای مردم زابل را در آن زمان نشنیده باشند اما این واقعیت را نشان می‌دهد که مردم دورست‌ترین نقطه ایران هم به سرنوشت خودشان و منافع کشور علاقمند بودند.

شاه هم مانند فرماندار و بازرس زابل نخواست تا صدای اعتراض مردم را بشنود و در جواب معترضان اعلام کرد انتخابات در آزادی کامل برگزار شده است. امری که برای شاه هزینه سنگینی در پی داشت بگونه‌ای که یکی از یاران نزدیک خود یعنی وزیر دربار را در این راه از دست داد. هژیر در تلاش بود قبل از مسافرت شاه به آمریکا انتخابات را به اتمام برساند و مجلس سنا و شورای ملی را افتتاح کند. اما او هرگز موفق نشد برنامه‌اش را جامه عمل بپوشاند. در روز ۱۳ آبان که مصادف ایام محرم بود هژیر به مسجد سپهسالار رفت. او بعنوان طراح اصلی تقلب معرفی شده بود نزدیکی او به انگلستان و فرمان‌برداری محض از شاه و اشرف این نظر را تقویت می‌کرد. بنابراین گروه فدائیان اسلام یکی از اعضای خود بنام حسین امامی را مأمور ترور هژیر کرد. ترور هژیر ضربه شدیدی به دربار وارد آورد، شاه یکی از نزدیک‌ترین یاران خود را از دست داد و به گفته سفیر انگلستان، جرج لورژتل (Georg lorogtel)، «شاه دیگر کسی را نداشت که از جانبش سخن بگوید»^۱.

پرتال جامع علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱. عظیمی، بحران دموکراسی در ایران، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی، تهران، البرز، ۱۳۷۱، ص ۲۸۳.

کمیسیون مرکزی انتخابات

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

شماره کتاب: ۶۰۰۰

نمونه ۳۶۵

سال ۱۳۲۲

نام گیرنده	تاریخ وصول		توضیحات	تاریخ اصل	عدد کلمات	شماره قبض	از
	روز	ماه				شماره تلگراف	
	۲۹	۳/۳		۲	۱۰۰۴	۲۳۴۶	زابل
							فلا

جناب آقای منصور الملک نخست وزیر ۱۳ روزگشت ریاست محترم مجلس
سنا ریاست محترم مجلس شورای ملی وزارت کشور جناب آقای تدین
نایبده سنا جناب آقای دکتر صدق نایبده شورا جناب آقای
دکتر بقالی نایبده شورا جناب آقای مکی نایبده شورا جرایده -
کعبان آتش صغیر باختر کلرزار انتخابات مستان بهر خلاف -
قانون از طرف آقای بنو اقبال بهر جندی فرماندار بهخشداران
بهر جندی و اطفا انجمن نظارت بهر جندی به نفع آقای خزیمه علم -
بهر جندی خانه و برخلاف تمایل صمم نامبرده راه به جامعه چورا
تحویل بدینوسیله نظر آقایان محترم را جلب و اقتراض خود را به
چون انتخابات غیر قانونی بشرح زیر محروض میداریم (۱) بطوریکه
ضمن نظلمات تلگرافی و تلگرافات شماری از طرف چند نفر -
آقایان در طهران به مقام نخست وزیری وزیر کشور تقدیم شده -
انجمن انتخابات از طبقات شش گانه تشکیل نگردیده و هیئت -
روئسه آن از چند نفر غیر سیستمی که به هیچ وجه اعتماد مردم -
نیستند تشکیل این خود مولود سو' جویان انتخابات (۲)

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

نمونه ۳۶۵				شماره کتاب	
سال ۱۳۲۲		وزارت پست و تلگراف و تلفن			
تلگراف					
از	شماره قبض	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول
به	شماره تلگراف		۱۵		روز ماه
					نام گیرنده

با اینکه در قانون مصرح است باید اعضاء انجمن از طبقات و
 مشرکانه تشکیل شود این اصل مراعات نشده برای تظلم حق -
 جامعه اصلاح خلاف قانون را داده و با استفاده از دناقر ثبت -
 اساسی زارعین که در باب باری و کشاورزی موجود میباشد و رئیس
 آن اداره که نیز آقای رهبر بهرچندی است از آن به این
 ترقیب در صندوق ریخته و حق استعانی را تظلم نموده اند یکی
 از نموده کلاک های بازار تشکیل انجمن برخلاف قانون انتخابات
 موضوع نیز میباشد آقای رحیم علی ناصری اهل فردوس که شغل
 نامورده خرید و فروش روغن و پوست میباشد بنام زارع در انجمن
 انتخابات شرکت داده اند که منجسوط آن به آقای روغن -
 بازوس انتخابات نوشته شده بدینگونه مورد توجه بهروسی قرار نگرفته
 این انتخاباتی که به این وضع صورت قانونی دارد و تحویل خزانه
 علم به دست فرماندار و سایر همدرستان او جای تردیدی باقی -
 نگذاشته (۲) طبق قانون انتخابات چنانچه وزیر معارضین -
 خود را از مجلسی کاندید نماید باید سه ماه قبل از شروع ~~مجلس~~
 ۲۰۲۰-۲۵/۸ چاپ خورشید

 وزارت پست و تلگراف و تلفن
 تلگراف

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

نونه ۳۶۵

از زابل	شماره قبض	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول		نام گیرنده
					روز	ماه	
به ط	شماره تلگراف			صفحه ۲			

انتخابات از شغل دولتی مستعفی در صورتیکه الی حال خزینه علم در دست معاونت وزارت کثا ریزی پالی و مشغول کار میباشد (۴) با اینکه وزارت کشور آزادی انتخابات را کتبا اعلام فرموده فرماندار محل بان دستور واقعه نگذاشته عمل غیر قانونی خود را به نفع فردی که منظور میستانی میباشد ادامه داده است - کذا ضمنا به استحضار میرسانم خزینه علم به نتیجه نمانده - میستانی نبوده و برخلاف حق عدالت بدست پخشه ارای سواب پاران هر محل ارای در صندوق ریخته شده و برای اکیات - این ادعا استقام میشود مامورین نظری که زجه بازرسی قبل را معتقد ننماید اعزام قادر هر یک از دهستانها یا حضور نمایندگان کجاستکه جامعه میستانی از امخاص که اساسی شان در دفتر - انتخابات ثبت نموده تحقیق لازم بعمل آید و به قیوت برسد که ایا روح میستانی از انتخابات خزینه علم مطلع میباشد (۵) کتبا ممکن است وزارت کشور در موارد این اعتراض - پاسخ دهد برای حسن جریان انتخابات که ضمن شماره ۱۳۹۳

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

نمونه ۳۶۵		 وزارت پست و تلگراف و تلفن تلگراف		شماره کتاب	
سال ۱۳۲۲					
از	شماره قبض	عدد کلمات	تاریخ ارسال	توضیحات	نام گیرنده
به	شماره تلگراف	۱۸		صفحه ۴	

۲۹/۲/۱۸ ابلاغ شده است. نظر به لزوم داشته اند اولاً -
 خاطر نشان می‌گردد که بازرسی وزارت کشور مطلقاً نموده در محل دارد
 پس از سه روز از خلع اطلاع حاصل شده است بازرسی اجزای -
 وارده شده است. عده برای مذاکره تقاضای اجرای طاق حکم وزارت
 کشور مشاورانه مراجعه بدینخانه از پند گرفتن شاکیان بگذر -
 کسالت خود داری پس از یاس از ملاقات اعتراض به تشکیل انجمن
 و سوگ جریان انتخابات به نامبرده تقدیم رحتی نامه ای که از طرف
 به‌خندار دهستان پست اب یکفر از انجمن نظارت -
 دهستان مزبور به کدخدایان نوشته شده کنگ نظارت را با شناسنامه
 باید فوراً حاضر نماید و تاخیر موجب مسئولیت شدید خواهد بود
 به‌بازرس ارائه می‌گردد بدون رسیدگی قبل از استخراج ارا -
 طریقت جای تأسف است. باتاکید صریح وزارت کشور در آزادی -
 انتخابات کوچکترین توجهی به خلاف کارهای مامورین مربوطه
 به عمل نیامده (۶) چنانچه بنا شود این وکیل تحصیل از طرف
 سوستانی به مجلس برود عمم علاقتندیم از دانستن ناپایده -

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

از زابل به	شماره قبض شماره تلگراف	عدد کلمات تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول		نام گیرنده
				روز	ماه	
		۱۸	صفحه ۲			

در این دور محرم با کسی زیرا تعین شخص موصوف کاملاً برخلاف
حق و عدالت میباشد از طرفی اگر ماها وکیل نخواهیم ملت نداره
فردی بنام وکیل سوستان به مجلس رفته و به بودجه سلطنت تحویل
شود ضمناً در صورتیکه تعین وکیل به موکل در قانون اساسی
جایز است هرگز را نخواهند تعین نمایند ولی وکیل تحمیلی
حق نخواهد داشت در امور این شهرستان و مردم بی پناه -
سیستان دخالت و اظهار نظری نناید در خانه اسکناس داریم
دستور رسیدگی و اطلاع این انتخابات فوقانی از طرف
هیئت حاکمه صادر فرموده - شما باید بدون کوچکترین دخالت -
ماورین انتخابات شروع تا نایبده حقیقی خود را انتخاب
و به مجلس اعزام داریم فرمان سوستانی از تعین وکیل تحمیلی
صرف نظر و مشرع بالا خزیمه علم را وکیل خود نمیداند - حسین
محمدی محمد رضا پودلی عباس کلانتری امیر پودلی میرزا محمد حسین
کلانتری میرزا حسن کلانتری - محمد کلانتری حاجی کلانتری گلک
حاجی قلامعلی کلانتری میر محمد کلانتری میر حسین کلانتری

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

از	شماره قبض	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول	نام گیرنده
به	شماره تلگراف				روز ماه	

میرمحمد کلاتری مجید کلاتری حسن کلاتری میرزا کلاتری محمد
 حسین کلاتری قاسم حسین کلاتری محمد علی کلاتری شهبولی -
 سرابندی عباس علی سرابندی ملک سرابندی رشید سرابندی محمد
 سرابندی محمد امیر سرابندی محسن علی سرابندی حسین سرابندی
 چراغ علی سرابندی یحیی اژدها سرابندی محسن سرابندی محمد
 رضا سرابندی قلام سرابندی سلطان سرابندی رستم سرابندی -
 اسدالله سرابندی شهناز سرابندی رضا سرابندی حیدر -
 سرابندی علی خان سرابندی امیر سرابندی مسعود قاج محمدی
 محمدعلی سرابندی ناصر قاج محمدی مسعود پراهوری عبدالله سرابندی
 حاجی خان محمد نورمحمد سرابندی رضا قلی خورکده خدا -
 خورعلی اصغر خورکده خدا قلام حمزه شاه محمد خورعلی سرهنگ -
 خورعلی اصغر خورکده خدا قلام یوسف نیک حاجان نیک حسین نیک
 گل زار جمال دانی عیس جمال دانی محمد جمال زانی گل میرجمال
 زانی محمد گشاد زانی دل مراد گشاد زانی سعید گشاد زانی -
 راه نشان گشاد زانی کدخدای محمود جباری حسن اجباری صاحب خان
 ۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

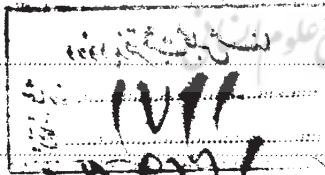
۱۸

از	شماره قبضه	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول		نام گیرنده
					روز	ماه	
به	شماره تلگراف			صندوق ۲			

اجبار میرزا اجباری کهلانی جهان پناه مرخانجان پناه کدخدا جیدان
 پناه حیدر جیدان پناه مهدی میلانی محمد رضایب ابراهیم عرب حیدر
 حیدری رشید سرگل زائی عبدالله خیرخواه صفور پورینی حسین سرگل
 زائی علی نیک خواه خداپسند شهرگلزاده کیم زارشی نورگل زائی موسی
 زائی حاجی صفور سالاری محمدعلی خاقانی قلامحسین نخعی محمد
 علی مقدم ملامحمد ابراهیم سنکری گداد خدا فتح الله میرحسین میر
 صفور شیخونی گل کهلانی سروان لوشتی / ابراهیم گل دویی

اداره تلگراف تهران

فایده نوشته

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

کمیسیون مرکزی انتخابات

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگرافی

شماره کتابچه: ۲۴۶۵
شماره تلفن: ۴۸۸

نمونه ۳۶۵
سال ۱۳۲۲

نام گیرنده	تاریخ وصول		توضیحات	عدد کلمات		شماره قفسه	زایل
	روز	ماه		تاریخ ارسال	شماره تلفن		
	۳	۴	۱۵	۴	۴۸۸	۲۴۶۵	خط

ریاست معظم مجلس شورای ملی رونوشت از ریاست معظم مجلس سنا وزارت کشور
رونوشت سناد ارتش کیهان از اطلاعات کارزار صمیر ستار جناب آقای دکتر مصدق
جناب آقای ملک مدنی جناب آقای قدین جناب آقای ارباب صمدی جناب آقای
دکتر بقائی جناب آقای نبوی حسب اطلاع محمد رضای پردلی که شخص ماجرا -
جو و ناراحتی است نسبت به انتخابات زایل دایر به انتخابات آقای امیر
حسین خزیمه علم که منتخب ماتود سیستماتی است با مضای چند نفر معلوم الحاح
و اثر انکست معدودی زارعین سهام واگذاری خود و برادرش امیر پردلی اعتراض
به مقامات ذی صلاح تقدیم نموده چون منظورش از این هو و جنجال کسب شهرت
و یا اغفال چند نفری اراده خیال دارد از خیر اولیای امور تحصیل وجهه نماید
برای معرفی این مرد کاسی است عرض شود بسوابق پرونده های موجود در وزارت
امور خارجه سناد ارتش بهرمانی کل کشور وغیره مراجعه شود بعلاوه محمد
رضای پردلی کسی است که رویه ما جراحی در زمان مشاهده عقید مدت ۸ سال در
تهران بحال تبعید بسر برده و تجاوزات اوسدیت به املاک خورده مالکین

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

پیام بهارستان / ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ بهار ۱۳۸۹

 وزارت پست و تلگراف و تلفن
 تلگراف

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

نمونه ۳۶۵

اولین	شماره قبض	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول	نام گیرنده
به ط	شماره تلگراف			۲	روز	
				۱۵	ماه	

د هستان شیب آب بعد از وقایع سوم شهریور ۱۳۲۰ که عنان کلیه ما اجرا
 جوان کسبخته شد مواضع از طریق این شخص نه دارای ایل و قبیلست
 ونه هم ما رها یا به او اعتماد دی داریم چون انتخاب جناب آقای امیر حسین
 خزینه سمت نمایندگی سیستان بمنظور رفیقه ما رها یا و انتخابات هم
 در کمال آزادی انجام یافته و اهل بودن شکوائیه او را بعرض اولیا و معظم امور
 رسانید بمنتخب منصرف کرد خود جناب آقای امیر حسین خزینه کلکرا معرفی
 مینمائیم فلامعلی صانعی احمدی حاجی اصغر محمد قاسم سعید اکبر سجاد ی
 شیخ محمد حسون شهری میرزا حسین اود یکم لائی کلزار نوری فلامعلی کج علی
 غلام سعید ریدل محمد حسین اشراقی فلامرضاصادقی محمد رضا کجی علی اکبر
 کج علی غلام بنی مراهی زاده سعید سعید رباقری محمود امام جمعه غلام علی
 کج علی کد خدا اکبر نوری قوام داودی برقانی علی خان محمد علی کنجعلی داود
 عباس علی میر لشکر حسن قائمی نقیعی محمد میرزا محمد حسین ها شعی محمد
 ها شعی از طرف پست خانیوار ملائی شهر دل ملائی رش سعید آن ط به محمود
 ۲۰۰۰-۲۵/۹ چاپ خورشید

۴

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ..... سال ۱۳۲۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

تاریخ وصول	توضیحات	تاریخ ارسال	عدد کلمات	شماره قبض	تاریخ
نام گیرنده	روز	ماه	۳	۱۵	شماره تلگراف

کریلانی موسی ریش سعید طایفه مندانی ابراهیم رستمزاد مهندانی
 غلامحسین خواججه ریش سعید طایفه نصراله مریم محمد و قهر علی وناد علی غلام
 نورشالی ریش سعید طایفه شمال حسین کمالی ریش سعید طایفه سرحدی ارباب
 محمد علی سرحدی اکر سرحدی ریش سعید ۳۰ خانوار اشنادی —
 کریلانی رضا سردشتی ریش سعید فامیل ۲۷ خانوار قائم اباد حاجی نباتی
 ریش سعید ۶۰ خانوار قره متح اله علی میر ریش سعید طایفه سارانی قائم اباد
 ۳۰ خانواد ه حلیم عرض ریش سعید چهل خانوار عیسی مسافر ریش سعید
 طایفه سیاری دوست خانوار از کرامت قاضی ریش سعید / پنجاه خانوار
 طایفه مستانی و میراد الهی صدر مسافر از کرامت ریش سعید
 پنجاه خانوار طایفه محمدی و ضیح لنگ ابراهیم محمدی ریش سعید
 ۶۰ خانوار محمد رضا

تلگراف تهران
 شماره ۱۱۱

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

شماره کپی: ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

نمونه ۳۶۵
از روز سه شنبه ۱۳۲۵ سال
۳/۴

از زابل	شماره قبض ۲۴۹۷	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول روز / ماه	نام گیرنده
ط	شماره تلگراف ۴۸	۵۳۸	۴		۳/۴	

جناب آقای نخست وزیر روز نوشت ریاست محترم مجلس سنا روز نوشت ریاست
 محترم مجلس شورای ملی روز نوشت وزارت کشور روز نوشت ستاد ارتش روز نوشت جناب
 آقای دکتر مصدق روز نوشت جناب آقای دکتر قائم روز نوشت جناب آقای دبیر روز نوشت
 روزنامه مکیهان روز نوشت روزنامه اطلاعات روز نوشت روزنامه ستاره روز نوشت -
 روزنامه محفل پشیمان ستان اهلان سیستان ازادترین دوره در تمام ادوار
 انتخابات در شهرستان زابل که اهالی توانسته اند در حال ازادی شخص راه
 مورد اعتماد و اطمینان گلبه آنهاست انتخاب نمایند همین دوره برگزیده و
 بوده است بعد از ختم انتخابات از طرفها رهنا سرگم نام تلگرافهای بی مرکز -
 مخبره می شود که البته در سیستان تجزیهات و با طویل چیزی دیگر تصویر
 نمیشود و برای اینکه مقامات مرکز هم متوجه باشند در این باره سرائی
 ها از حلقه شخص بیرون میاید که از روی اشغال کمرسروکالت را داشته ولی
 مایه برگزیده و چند نفر انگشت شما را از اقوام و دستاورد یک و تعدادی -
 زارین و دیگرهای خود نزدیک و کسان بر او دارند و این تلگرافها را انگشت بیرون
 در صورتیکه سیستان دارای سیم هزار نفر جمعیت است استثناء نموده و
 یکبار این جور بود و بعد از این از طرف این قبیل تلگرافات آگاه نیست

پیام بهارستان / ۲۵، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹ / بهار ۱۳۸۹

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ۱۳۲ سال

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

۱۵
۲۴

نام گیرنده	تاریخ وصول		توضیحات	تاریخ اصل	عدد کلمات	شماره قبض	از زایل
	ماه	روز					
						شماره تلگراف	به

حتی بقرار معلوم فامبرد و بازگرایند که مقامات دولتی مرکز طرف در احوال
 میباشند و نظر داشته است که نی از اهلانی را مرموس و افعال نمود که ما این
 قبیله تلگراف را از اعضا کنند بدین است اهالی شهرزاید که بصیرت و اطلاع
 کامل از سابقه و هویت او در واقعه که اظهاراتش پایه و اساس در ارد از
 قبول تقاضای استعفاء وزیر است و بدین دلیل اکنون تلگراف فامبرد و مورد
 رسیدگی قرار گیرد مشاهده خواهد نمود که جز انگشت های یک نواخت
 و منوط چند نفر زارع و نوکر بی نام و نشان احدی از معتمدین و معروفین -
 شهرستان این تلگراف را اعضا نمود و این قبیله شکایات در محل
 کوچکترین اذن را در اینها اما که اهالی شهرزایدین وسیله بجمع
 اولیای محترم دولت و مجلس میرسانیم که جناب آقای خزیمه علم سیستانی است
 و در سیستان تولد و دارای ملک و حلاقه میباشد و مورد احترام و طرف توجه
 جامعه سیستانی میباشد وکیل طهرمی و آقای اهالی سیستان هستند
 خدمات برجسته ای که شخص محترم الهه در امور فرهنگ و اجتماعی -
 سیستان مهذب داشته اند فراموش شدنی نیست و تشابه بار از حلاقه شخص
 ۲۵/۹-۲۰۰۹ چاپ خورشید

پیام بهارستان / ۲۵، س. ۲، ش. ۷ / بهار ۱۳۸۹

نمونه ۳۶۵

شماره کتاب ۱۵

سال ۱۳۲۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

از زایل	شماره قبض شماره تلگراف	عدد کلمات	تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول		نام گیرنده
					روز	ماه	
به	۴۸						

ایشان باین شهرستان استوارند نازوقی علی سارانی سید رضا حسین سید
 رحیمتین حسن نراقی محمد طبا طباطبائی رضانا روی غلام سرور ریاحی
 حسین نازوقی غلام حیدر نازوقی امیر حسین نازوقی ابوالحسن خردی سید شاه قلی
 سرایست و تیموری سارایند و استوارانند مرادند و محمد شریف کردی عباس
 نیکوش محمد علی تکائی شاه کرمی مدد یزدانی حاج محمد قلعه نوری کرمانی
 قاسمی زاده حاجن نجفی کرمانی قنبر فقیر محمد شهرکی غلام حسین
 ازاد خواه سید علی نازوقی پیر محمد شران نراقی علی امیرانی سید شهرکی محمد
 شهرکی حسین شهرکی زاده حسن عسگری قاسم سیدالدین محمد اصغر
 محمد حسین عسگری موسی شهبان زاده محمد پارس علی محمد مرقه قلی
 علوی قلامرضا سیدان محمد محمد علی بوقند علی حیدرانی قنبر حسین پیرا ری
 محمد حسین مقیمی محمد حسین عسگری علی پیر غلام حسین زاده بن قنبر حسین
 شاه میر محمد حسن حقه ان غلام پیرا ری حاج حسین شهرکی

بوقند علی حیدرانی قنبر حسین پیرا ری
 محمد حسین مقیمی محمد حسین عسگری علی پیر غلام حسین زاده بن قنبر حسین
 شاه میر محمد حسن حقه ان غلام پیرا ری حاج حسین شهرکی

اداره تلگراف تهران

۲۵/۹-۲۰۰۰ چاپ خورشید

پیام بهارستان / ۲۵، ۲، ش ۷ / بهار ۱۳۸۹